

MÄNTYHARJU.

Kansalaisopisto

Toimintasuunnitelma 2027

Tarkoitus

Toimintasuunnitelma kokoaa Mäntyharjun kansalaisopistoa koskevat strategiset linjaukset ja keskeiset vuosittaiset päätökset yhteen. Toimintasuunnitelma tukee kansalaisopiston suunnitelmien kuten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman, taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman ja kansalaisopiston opetusohjelman toteuttamista.

Sivistyslautakunta päättää toimintasuunnitelmaa käsitellessään:

- Lukuvuoden 2027–2028 rakenteen, loma-ajat ja aikataulut
- Lukuvuoden 2027–2028 opiskelijamaksujen periaatteet
- Toimintavuoden 2027 tuntikehyksen

Tausta

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (1998/632) mukaan kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Vapaan sivistystyön oppilaitokset voivat myös järjestää koulutusta tukevaa tai siihen läheisesti liittyvää kehittämis- ja palvelutoimintaa.

Lain mukaan kansalaisopiston tulee laatia vuosittain koulutuksen järjestämistä koskeva toimintasuunnitelma, josta käy ilmi koulutustoiminnan kokonaisuus. Lisäksi vapaan sivistystyön oppilaitosten tulee olla yhteistyössä muiden alueella toimivien tai valtakunnallisten vapaan sivistystyön oppilaitosten, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä ja kulttuurista hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen ja harrastuspohjainen oppiminen, kulttuurinen kohtaaminen, osaamisen täydentäminen sekä yhteisöllisyys ja osallisuus. Kansalaisopisto korostaa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Päätöksenteko

Mäntyharjun kunnan hallintosäännön mukaisesti sivistyslautakunta käyttää koulutuksen järjestäjän ratkaisuvaltaa. Se päättää vuosittaisesta kokonaisopetustuntimäärästä (tuntikehys), lukuvuoden ajallisesta rakenteesta (liite 1) sekä kansalaisopiston asiakasmaksujen suuruudesta. Kansalaisopiston henkilöstösuunnitelma hyväksytään talousarvion käsittelyprosesseissa.

Kansalaisopiston rehtori johtaa kansalaisopiston toiminnan suunnittelua ja taloutta osana sivistystoimen kokonaisuutta hallintosäännön mukaisesti.

Lukuvuosi

Lukuvuoden 2027–2028 rakenne ja aikataulu hyväksytään toimintasuunnitelman yhteydessä (liite 1). Kansalaisopisto antaa lukuvuoden 2027–2028 aikana opetusta syyslukukaudella 11 viikkoa ja kevätlukukaudella 11 viikkoa. Lisäksi opisto toteuttaa kesälukukautta sekä lyhytkurssitoimintaa läpi vuoden.

Koulutuksen laajuus

Lukuvuonna 2027–2028 opiskellaan seuraavissa pääluokissa:

- mediat ja viestintä
- kuvataiteet
- näyttämötaiteet
- musiikki
- muotoilu ja kädentaidot
- sanataide ja kirjallisuus
- kielet
- tanssi
- liikunta
- luonto ja retkeily
- ensiapu
- turvallisuus ja pelastusala
- johtaminen ja kehittäminen ja
- taiteen perusopinnot.

Kansalaisopiston kurssitarjonta löytyy ilmoittautumisalustalta osoitteesta:

<https://link.webropol-surveys.com/S/102A00A75A9A89FE>

OKM on lisännyt kuntaliitoksen myötä vuosittaisten valtionosuustuntien määrää. Vuodelle 2026 opetustunteja on ollut käytettävissä 4120 tuntia ja 19 opetustuntia kotoutumissuunnitelman mukaiseen maahanmuuttajien koulutukseen. Näiden toteuttamisella kansalaisopisto saa suurimman mahdollisen tuntikohtaisen valtionosuuden, joka vuonna 2026 on 222 145 €. Koska tuntien määrä on valtionosuuslaskennassa käytännössä ylitettävä joka vuosi, niin **kokonaistuntikehyksen määräksi esitetään 4200 tuntia vuodeksi 2027.**

Pitkien harrastuspohjaisten kurssien rinnalle on kehitetty vuosien 2020–2025 aikana lyhytkurssitoimintaa ja yksilöopetusta, jotka ovat lisänneet koulutuksen vetovoimaa, tuloja, tehokkuutta, ketteryyttä ja asiakaslähtöisyyttä. Yksilöopetusta on toteutettu mm. musiikissa, tietotekniikassa, mediatekniikassa ja kielissä (englanti ja espanja).

Mäntyharjun kansalaisopistossa opiskelee ja harrastaa keskimäärin 1000–1100 henkilöä vuodessa. Opiskelijamäärät ovat vaihdelleet vuosittain mm. valtionosuustuntien ulkopuolella toteutettujen hankerahoitteisten oppituntien määrän mukaisesti.

Vuosi	Netto-opiskelijat
2020	931
2021	1230
2022	1371
2023	1110
2024	1074
2025	1062

Toiminnan sopeuttaminen ja laajentuminen

Mäntyharjun kansalaisopiston suunnitellut ja toteutuneet opetustunnit ovat olleet vuosien 2017–2023 aikana 5000–5600 tuntia vuodessa. Sivistyslautakunnan myöntämä tuntikehyks on pitkään ollut 5300 tuntia vuodessa. Kansalaisopisto on ottanut vastuuta sivistystoimen säästöistä, jolloin tuntikehystä on laskettu noin 4200 tuntiin.

Käytännössä Pertunmaan kansalaisopistotoiminta upotettiin Mäntyharjun nykytoiminnan volyyymiin lukukauden 2025–2026 aikana. Ratkaisu on toteutunut sopuisasti vapaan sivistystyön yhteisöllisyyttä ja osallisuutta kunnioittaen. – Heikkenevään taloudelliseen ja kaventuvaan toimintaan sopeutuminen on edellyttänyt yhä tiiviimpää tilastollista seuranta ja tiedolla johtamista.

Asiakaspalaute

Kansalaisopisto kehitti vuoden 2021 aikana opiskelijoiden asiakaspalautejärjestelmän. Tarkoituksena on toiminnallisten muutosten vaikutuksien seuraaminen asiakkaiden näkökulmasta. Lukuvuosien 2021–2026 aikana kurssien kokonaispalautteeksi on muodostunut seuraava seurantataulukko:

Mittari (arvosana 1–5)	Palaute 2021–22	Palaute 2022–23	Palaute 2023–24	Palaute 2024–25	Palaute 2025–26
Opettaja oli osaava	4,69	4,88	4,75	4,72	4,72
Kurssin sisältö oli osuva	4,53	4,65	4,50	4,58	4,52
Opiskeluilmapiiri oli hyvä	4,76	4,81	4,75	4,74	4,71
Kurssin hinta/laatusuhde oli hyvä	4,52	4,93	4,52	4,53	4,37
Kurssista oli minulle hyötyä	4,41	4,67	4,51	4,53	4,52
Kurssi edisti hyvinvointiani	4,40	4,72	4,49	4,60	4,58
Koulutustarjonta on kiinnostava	4,28	4,47	4,27	4,18	4,22
Voin suositella kurssia muille	4,62	4,72	4,68	4,72	4,66

Lukuvuosien 2023–2026 aikana tehdyt leikkaukset koulutukseen eivät ole dramaattisesti vaikuttaneet asiakaspalautteeseen. Kautta linjan palaute on pysynyt kiitettävällä tasolla. Palautetta seurataan säännöllisesti koulutuksen laadun ylläpitämiseksi.

Tilat

Kansalaisopisto toimii useassa eri kiinteistössä. Pääosa opetuksesta Mäntyharjulla toteutuu lukion ja kansalaisopiston yhteisessä kiinteistössä Kompantie 22:ssa. Lisäksi musiikin ja kädentaitojen opetusta pidetään Iso-Pappilassa. Musiikin opetusta annetaan myös yhtenäiskoulun musiikkiluokassa, jossa käytetään tarvittaessa myös liikunnan, tietotekniikan ja kotitalouden tiloja. Kisalassa järjestetään osa liikunnan kursseista. Askeleen teollisuuskiinteistössä opisto antaa käden taitojen opetusta kudonnassa ja huonekalujen entisöinnissä. Opisto antaa opetusta myös Mäntyharjun monilla kylillä, joissa opetus tapahtuu usein nuorisoseuran tai muun kyläyhteisön kokoontumispaikassa. Pertunmaalla annetaan opetusta paikallisesti useissa eri toimipisteissä.

Tilat Mäntyharjulla ovat pääsääntöisesti toimivia. Ongelmana on lähinnä joidenkin kylien opetustilojen taso. Suurissa kuormitustilanteissa (esim. yo-kirjoitukset) tai tapahtumien tuottamisessa opisto joutuu vuokraamaan kunnan ulkopuolelta väliaikaistiloja (esim. nuorisoseura).

Opiskelijamaksut

Opiskelijamaksuja on korotettu 5 %:lla lukien 1.8.2020, 1.8.2021 ja 1.8.2024 sekä 10 %:lla lukien 1.8.2025. **Lukuvuodelle 2027–2028 esitetään opiskelijamaksujen korottamista 10 %:lla.** Tarkempi yhteenveto maksuista 1.8.2027 lukien liitteessä 2.

Maksujen perusteet löytyvät opiston nettisivuilta. Kurssi voi olla opiskelijalle maksuton erityistapauksissa kuten taiteen perusopetuksen verkkokurssit, TE-rahoittamat työllisyyskurssit, kouluttautuminen työllistymisen edistämiseksi työllisyyskoordinaattorin lähettämänä sekä kehittämishankkeiden järjestämät kurssit. Alennus voidaan myöntää saman perheen alle 16-vuotiaille opiskelijoille toisesta lapsesta alkaen. Sisarusalennus on 40 % kurssimaksusta. Täysi maksu otetaan yhdeltä lapselta kaikista kursseista (maksutaulukko liitteessä 2).

Hankkeet 2026

Mäntyharjun kansalaisopisto hallinnoi ja koordinoi 1.6.2025–30.6.2027 Opetushallituksen rahoittamaa laatu- ja kehittämishanketta ”eOpisto.fi – kansalaisopistoista buustia eOppimiseen”. Hankkeessa Etelä-Savon alueella toimivat kansalaisopistot, Mäntyharjun kansalaisopisto, Mikkelin kansalaisopisto, Pieksämäen seutuopisto, Järvi-Saimaan kansalaisopisto, Puulan seutuopisto, Puumalan kansalaisopisto sekä Linnalan setlementti ja opisto rakentavat kansalaisopistokenttään uutta digitaalista koulutusportaalia eopisto.fi.

Syksystä 2026 lukien koordinoimme Harrastamisen Suomen mallin toimintaa Mäntyharjulla.

Valtionosuuden kehitys 2021–2027

Valtionosuuden peruslaskenta tapahtuu Opetushallituksessa muutaman vuoden välein. Laskennan tulosten mukaisesti muutamaksi seuraavaksi vuodeksi päätetään valtionosuuden perustan pysyvä osa (90 %) (edellinen laskenta vuonna 2014). Vaihtelut oppilaitoskohtaisessa valtionosuuden perustassa vuosittain johtuvat valtionosuuden liikkuvan osan (10 %) laskentakaavassa olevien tunnuslukujen vuosittaisesta yhteisvaikutuksesta (mm. kunnan väkiluku, väestörakenne, kunnan työttömyys, huoltosuhde, ikääntyneiden määrä ...).

Vuosi	Valtionosuuden perusta /€	VOS perusta Opetustunnit	VOS perusta €/opetustunti	Valtionosuutta kunnalle/€
2027 *	430 500 *	4100 *	105 *	245 400 *
2026	428 593	4137	103,69	244 298
2025	416 088	4141	100,48	237 170
2024	302 958	3183	95,18	166 627
2023	340 340	3658	93,04	193 994
2022	330 092	3689	89,48	188 152
2021	314 666	3712	84,77	179 360

* arvio vuoden 2027 valtionosuudesta

Varsinainen kunnalle maksettava valtionosuus on 57 % valtionosuuden perustasta. Vuoden 2027 arvio on epävarma ja perustuu siihen olettamukseen, että opetus- ja kulttuuriministeriö ei leikkaa vapaan sivistystyön valtionosuuksia.

Taloudelliset tavoitteet

Toimintatuottoja syntyy opiskelijamaksuista ja projektirahoituksesta. Toimintatuottojen kehitys on ollut positiivinen 2020–2024, mutta vuodesta 2025 lukien toiminnan supistaminen vähentää opiskelijamaksujen sekä hanketuottojen kertymistä.

Vuosi	Toimintatuotot
2027 *	75 000 *
2026*	130 000*
2025	166 788
2024	192 731
2023	155 647
2022	170 365
2021	178 683

* arvio

Strategiset ja toiminnalliset tavoitteet

Mäntyharjun kansalaisopiston toiminta perustuu kuntastrategiaan. Opiston strategiaa ohjaavat kuntastrategian kolme arvoa: yhdessä, positiivisesti, uudistuen. Mäntyharjun tulevaisuuskuva on sanoitettu seuraavasti:

”Ylpeästi kotiseuturakas ja kansainvälinen. Yritysmönteinen ja vastuullinen. Puhtaan veden ja vihreän kullan kunta. Turvallinen ja yhteisöllinen, kaikenikäisten kulttuurikunta”.

Kansalaisopiston strategiassa kunnan strategian ydin on sanoitettu vapaan sivistystyön henkilöstön ymmärtämällä kielellä.

ARVOT	VISION ELEMENTIT	STRATEGIAN PAINOPISTEET
Uusiutuen yhdessä positiivisesti #yhteisöllisesti #yhdenvertaisesti #kestävästi #hyvälläfiiliksellä	Mahdollisuuksien Mäntyharju #ketterästi #verkostoissa #uuttakohti #aktiivisesti	Panostus hyvinvointiin ja elinvoimaan #talouskunnossa #elinvoimaaoppimisesta #kuntaimagoedistämässä #luontoajaaktiiviteetteja
KESKEISET DRIVERIT (TOIMINTAA OHJAAVAT TEKIJÄT) • Teknologian uusiutuminen - <i>digitalisoituminen</i> • Liiketoiminnan kehittäminen - <i>digitaalinen markkinointi ja myynti</i> • Työn tekemisen muutos - <i>yrittäjyys ja etätyö</i> • Terveys ja hyvinvointi - <i>liikunta ja luonto</i> • Osaaminen ja oppiminen - <i>jatkuva oppiminen, etäoppiminen</i> • Kestävä kehitys - <i>ilmastonmuutos, kiertotalous, vihreä siirtymä</i> • Kaupungistuminen - <i>monipaikkaisuus</i> • Väestön ikääntyminen - <i>osallisuus, hyvinvointi, aktiivisuus</i>		
TOIMINNALLISET TAVOITTEET Näkökulma 1: Houkutteleva asuinympäristö • Ylläpidämme monipuolista ja kehittyvää koulutustarjontaa • Toteutamme kursseja kyläkeskuksissa • Pidämme paikallisten kurssien kurssimaksut kohtuullisina • Parannamme etäkoulutuksen saavutettavuutta (eOpisto.fi) • Rakennamme asiakastarpeeseen perustuvaa koulutusta Näkökulma 2: Elinvoimainen yritys ympäristö • Teemme aktiivista yhteistyötä Mäntyharjun ja alueen oppilaitosten kanssa. • Edistämme nuorten yrittäjyysosaamista • Otamme vastuun kulttuuripalvelujen tuottamisesta		

Näkökulma 3: Asiakaslähtöiset palvelut

- Ylläpidämme korkeaa palvelun laatua ja yhteisöllisiä toimintatapojamme.
- Toimimme yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.
- Vahvistamme yhteistyötä järjestöjen ja yhteisöjen kanssa.
- Osallistumme maahanmuuttajien kotouttamiseen olemassa olevilla resursseilla.
- Ylläpidämme monipuolista liikunta- ja luontoaktiviteettien koulutusta
- Tarjoamme monipuolisia ja saavutettavia harrastusmahdollisuuksia eri ikäryhmille.
- Koordinoimme lapsille tarjottua koulun jälkeistä harrastustoimintaa.
- Kehitämme kunnan monipuolista kulttuurielämää
- Vahvistamme kulttuuripalvelujen roolia pito- ja vetoimatekijänä.
- Tuomme monipuolista osaamista toisen asteen opiskelun tueksi.
- Hyödynnämme kumppanuusmalleja eri palveluissa ja teemme yhteistyötä erityisesti oppilaitosten kanssa.
- Tuotamme ikäihmisille koulutus- ja harrastuspalveluja ja yhteisöllistä tukea.
- Kehitämme palveluidemme saavutettavuutta.
- Tarkastelemme palvelujen hinnoittelua ja käytäntöjä yhdenvertaisuuden näkökulmasta.
- Uudistamme hyvinvointiajattelua ja hyödynnämme sitä kurssien uudistamisessa
- Lisätään musiikin, teatterin, liikunnan ja tanssin koulutuksen keskinäistä synergiaa

Näkökulma 4: Vahva kuntaimago ja viestintä

- Selkeytämme asiakasryhmillemme suunnattua kurssi- ja harrastusviestintää.
- Viestimme positiivisesti, kannustavasti ja selkeästi
- Huolehdimme viestintämme selkeydestä, ajantasaisuudesta ja saavutettavuudesta.
- Edistämme vetovoimaa aktiivisella markkinoinnilla eri kanavissa.
- Luomme yhteishenkeä ja myönteistä paikallisidentiteettiä viestinnän kautta.
- Vahvistamme koulutuksen digitaalista markkinointia ja myyntiä

Näkökulma 5: Aktiivinen omistajaohjaus ja edunvalvonta

- Edistämme yhteistyössä Mikkelin Seudun Työllisyyspalvelujen kanssa alueemme työllistämistä.

Näkökulma 6: Laadukas johtaminen ja päätöksenteko

- Toteutamme kannustavaa ja valmentavaa johtamista.
- Kehitämme tiedolla johtamisen käytäntöjä.
- Kehitämme henkilöstön osaamista suunnitelmallisesti.
- Panostamme pitkäjänteiseen työssä oppimiseen ja uuden teknologian hyödyntämiseen (mm. tekoäly).
- Vahvistamme henkilöstömme työkykyä ja työhyvinvointia.
- Huomioimme toiminnassamme pitkän aikavälin tulevaisuudenkuvat ja kehityskulut.
- Ylläpidämme tasapainoista taloutta
- Luomme resurssitehokkaita ja tuloksellisia koulutuskäytäntöjä

Henkilöstö

Kansalaisopistolla on kesäkuusta 2026 lukien viisi työntekijää: rehtori (100 %), koulusihteeri (50 %), suunnittelijaopettaja (100 %), päätoiminen musiikin opettaja (100 %) sekä koulutus- ja kulttuurikoordinaattori (100 %).

Rehtori hoitaa oman tehtävänsä ohella sivistystoimialan johtajan, kirjastotoimenjohtajan sekä kulttuuripalvelujen johtamistehtävät. Koulusihteeri toimii kansalaisopiston ja lukion yhteisenä. Suunnittelijaopettaja opettaa oman tehtävänsä ohella musiikkia lukiossa ja perusopetuksessa. Koulutus- ja kulttuurikoordinaattori vastaa kädentaitojen ja teatteriopetuksen sekä toimii museon ja kulttuuripalvelujen koordinoijana.

Sivutoimisia tuntiopettajia on lukuvuoden sisällöllisen tarpeen mukaisesti noin 30–50. Opiston opettajuus perustuu vahvaan työelämä- ja harrastusosaamiseen. Monitaitoisuus on kansalaisopiston henkilöstön suurin voimavara.

Yhteystiedot

Toimisto ja hallinto	Kompantie 22, 52700 Mäntyharju
Kotisivut	https://mantyharju.fi/kansalaisopisto
Facebook	https://www.facebook.com/mantyharjunkansalaisopisto/
Instagram	https://www.instagram.com/explore/tags/mantyharjunkansalaisopisto/
Ilmoittautuminen	https://uusi.opistopalvelut.fi/mantyharju/fi/

Vakinainen henkilökunta

Jari Hautamäki
rehtori
040 5893164
[jari.hautamaki\(@\)mantyharju.fi](mailto:jari.hautamaki(@)mantyharju.fi)

Mervi Multamäki
musiikin opettaja
044 7707251
[mervi.multamaki\(@\)edu.mantyharju.fi](mailto:mervi.multamaki(@)edu.mantyharju.fi)

Sanna Paasonen
koulusihteeri
0440 163653
[sanna.paasonen\(@\)edu.mantyharju.fi](mailto:sanna.paasonen(@)edu.mantyharju.fi)

Lotta Savolainen
koulutus- ja kulttuurikoordinaattori
044 7707252
[lotta.savolainen\(@\)mantyharju.fi](mailto:lotta.savolainen(@)mantyharju.fi)

Emmi Virtanen
suunnittelijaopettaja 1.7.2026 lukien
045 235 6587
[emmi.virtanen\(@\)edu.mantyharju.fi](mailto:emmi.virtanen(@)edu.mantyharju.fi)

Liite 2.

MÄNTYHARJUN KANSALAIPOISTON OPISKELIJAMAKSUT 2027-2028**Ryhmäopetus (vapaa sivistystyö)**

Oppituntien määrä	Hinnoittelu
1–17	maksut kurssikohtaisesti rehtorin päätöksellä
18–27	59 €
28–37	81 €
38–47	102 €
48–57	113 €
58–67	147 €
68–77	162 € (ei käy opistopassiin)
78–	176 € (ei käy opistopassiin)

Yksilöopetus musiikissa (vapaa sivistystyö)

Toteutukset	Hinnoittelu
30 min/vko/oppilas (esim. yksinlaulu, piano, kitara, puhaltimeet, rummut)	206 €/ lukuvuosi
45 min/vko/oppilas (esim. pop/jazz)	323 €/ lukuvuosi

Taiteen perusopetus (pidempi lukukausi)

TPO-opetus	Hinnoittelu
Kädentaidot (ryhmä)	147 €/ lukuvuosi
Musiikin yksilöopetus TPO (35 min/vk/oppilas)	234 €/ lukuvuosi
Teatteriopetus (ryhmä)	117 €/lukuvuosi
Muu TPO –opetus	normaalin kurssimaksutaulukon mukaan tai erikoiskurssimaksu

Maksuttomuus erityistapauksissa

- Taiteen perusopetuksen verkkokurssit ovat kurssimaksuttomia niille opiskelijoille, jotka on kirjattu taiteen perusopetusopiskelijoiksi Mäntyharjun kansalaisopistoon ja joiden opiskeluohjelmaan kurssi on suunniteltu sisältyväksi.
- Kansalaisopiston normaalihintainen kurssi on kurssimaksuton opiskelijalle, jonka työllistymistä kurssi tukee ja joka tulee kurssille kunnan työllistymisen ohjaajan suositamana.
- Normaalihintainen kurssi voi olla kurssimaksuton tai kurssin hinta alennettu osalle ryhmää / koko ryhmälle, jos kunta on yhteistyökumppanina yhteiskunnallistavoitteellisessa ohjelmassa, johon opiskelijat on liitetty tai toiminnalle on muu peruste. Päätösvalta ohjelmista ja niihin liittyvistä kursseista on rehtorilla.

Yleisluennot ovat maksuttomia.

Erikoiskurssit ja mahdolliset projekteihin liittyvät kurssit

- Mainittu erikseen opinto-ohjelmassa. Tavanomaisesta poikkeavan kurssimaksun perusteena ovat kurssin järjestämisestä aiheutuvat kulut tai ryhmää koskeva erillinen rahoitus. Näiden kurssien maksuista päättää rehtori.

MUUT MAKSUT

Tentit

- Tentin järjestäminen maksaa 76 €/ oppitunti (á 45 min.). Jos tenttiin osallistuu samaan aikaan useita tenttijöitä, kunkin tenttimaksusta päättää rehtori. Tenttijän on sovittava hyvissä ajoin tenttimisestä sekä oppilaitoksen että kansalaisopiston rehtorin kanssa.

Todistusmaksut

- Kuluvan vuoden kurssit 10 €
- Aiempien vuosien kurssit 23 €
- Taiteen perusopetuksen todistukset sisältyvät kurssimaksuun, samoin koko ryhmälle välittömästi kurssin loppumisen yhteydessä jaettavat todistukset.

Oppikirjat, materiaalit, kopiot ja huolto

- Opiskelija maksaa itse oppikirja- ja materiaalimaksut.

ALENNUKSET

Sisarusalennus

- Alennus myönnetään saman perheen alle 16-vuotiaille opiskelijoille toisesta lapsesta alkaen. Sisarusalennus on 40 % kurssimaksusta. Täysi maksu otetaan yhdeltä lapselta kaikista kursseista.

Opistopassi 181 €

- Henkilökohtainen opistopassi oikeuttaa osallistumaan opiston kaikkiin muihin normaalihintaisiin kursseihin sekä syys- että kevätlukukaudella, mutta ei 162 euron ja sitä kalliimpiin kursseihin.
- Opistopassiin eivät sisälly erikoiskurssien kurssimaksut. Myöskään materiaali-, poltto-, välineiden huolto- tai kopiomaksut eivät sisälly passiin. Opistopassi on lunastettava lukuvuosittain syyskuun loppuun mennessä. Passia ei voi lunastaa jälkikäteen.